

Yuechji va Qang'larning arxeologik aniqlanishi

2019-yilning 22-fevral kuni O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi O'zbekiston tarixi davlat muzeyida ochilgan yangi ko'rgazma xuddi shunday nomlandi.

Ushbu ko'rgazma O'zR FA O'zbekiston tarixi davlat muzeyi, O'zR FA Arxeologik tadqiqotlar instituti va Xitoy Shimoliy-G'arbiy instituti bilan hamkorlikda O'zbekiston-Xitoy qo'shma ekspeditsiyasining qazishma ishlari natijalariga bag'ishlandi.

2013-yilda O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Yahyo G'ulomov nomidagi Arxeologik tadqiqotlar instituti bilan Xitoy Xalq Respublikasining Shansi provinsiyasidagi Shimoli-g'arbiy universitetining Arxeologiya bo'limi o'rtasida o'zaro hamkorlik shartnomasi imzolangan. Ushbu shartnomaning maqsadi er.av. I va eramizning I asrlarida Xitoy hududidan Markaziy Osiyoga ko'chib kelgan yuechji qabilalarining ko'chish jarayonlari va bu yerda qoldirgan madaniy izlarini o'rganishga bag'ishlangan.

Shartnoma asosida dastlabki qazishmalar 2015-yilda Samarqand viloyati Nurobod tumanidagi Sazag'an qishlog'idagi mozor-qo'rg'onlarni o'rganishdan boshlandi. Sazag'on qishlog'i hududida tosh davridan tortib to so'nggi antik davrlargacha bo'lgan noyob yodgorliklar saqlangan.

Xalqaro ekspeditsiya har xil hajmdagi mozor-qo'rg'onlarning 11 ta qabrlarini o'rgandi. Topilmalar ichida metallardan yasalgan turli tuman qurol-yarog'lar, kulolchilik idishlari, qimmatbaho va yarim qimmatbaho toshlardan yasalgan taqinchoqlar hamda oltindan yasalgan zargarlik buyumlari bu yerda yashagan aholining turmush tarzini, hunarmandchiligini, ho'jaligini o'rganishda katta ahamiyatga ega bo'ldi. Ushbu topilmalarning eng noyoblari ko'rgazmaga qo'yilgan.

Mazkur ekspeditsiya olimlari tadqiqot ishlarini Surxondaryo viloyatida ham amalga oshirdi va 2017-yili Boysun tumanidagi Rabot yodgorligida dastlabki qazishmalarni boshladi. Ushbu yodgorlikda ja'mi 94 ta

turli tipdagi qabrlar ochilgan. Bu qablardan marhumlarning hayotlik davrida foydalangan turli tuman mehnat va ov qurollari, toshlardan yasalgan taqinchoqlar, zargarlik buyumlari, kulolchilik mahsulotlari topilgan.

Ushbu qablardan topilgan topilmalarning tahlili shuni ko'rsatadiki, ular Misr, Yunoniston, Kichik Osiyo, Sharqiy Osiyodan keltirilgan. Ushbu hududda yashagan aholi Buyuk ipak yo'li orqali yuqorida tilga olingan davlatlar bilan iqtisodiy va madaniy aloqada bo'lganligini ko'rsatadi.

"O'zbek va xitoylik olimlari qariyb 10 yildan buyon hamkorlikda arxeologik tadqiqotlarni olib bormoqda. O'zbekiston va Xitoy davlatlari arxeologik olimlari tomonidan qadimgi yuechji madaniyatini arxeologik tadqiq qilinishi ikki davlat o'rtasidagi do'stona aloqalar qadimdan mavjud ekanligini isbotladi. Va men umid qilamanki, bu hamkorlik va do'stona aloqalar uzoq yillar davom etadi. Shu arxeologik tadqiqotda ishtirok etgan, bugungi ko'rgazmani tashkil qilishda yaqindan yordam bergan barchaga o'z minnatdorchiligimni bildiraman", — dedi ushbu ekspeditsiyaning Xitoy tomonidan rahbari professor Van.

Ushbu ekspeditsiya a'zolari 2019-yilda Samarqand va Surxondaryo viloyatlarida yana arxeologik tadqiqotlarni davom ettirishni rejalashtirilgan.

“Yuechji va Qang'larning arxeologik aniqlanishi” deb nomlangan ushbu ko'rgazma oktabr oyiga qadar davom etadi.

拉巴特遗址考古发掘收获 Rabot yodgorligi arxeologik qazuv-tadqiqoti natijalari

拉巴特遗址发现的墓葬形式、埋葬习俗和随葬品组合，均与塔吉克斯坦且普特省特格达古发现的阿鲁克陶、图尔喀等墓地相似。这些发现表明，公元前3世纪至公元前2世纪，在北巴特利亚地区（今乌兹别克斯坦东部和塔吉克斯坦南部）的苏尔汉河谷平原、托赫什盆地附近的山区和丘陵地带，分布着一种特征明显的古代游牧文化遗存。这类遗存分布的时间、空间和文化特征均与文献记载的月氏人相一致，应该是古代月氏人留下考古学文化遗存。

Rabot yodgorligida qazilgan qabrlarning shakli, ko'inish odatlari va qabr buyumlari to'plamida, Tojikistonning Boshkent vodiysiga borib aniqlangan har ikki - Aringtau, Tuluh qabrlari bilan o'xshashligi kuzatiladi.

Ushbu topilmalar shuni dalilga boshadiki, mihaddan avvalgi II asrning oxiridan to'rtinchi asrning boshlarida, ulkanlyk Bag'riya hududidagi (hozirgi O'zbekiston janubiy va Tojikiston janubiy qismi) Saravdaryo bo'yidagi vodiya, Vaxsh vodiysining atrofidagi tog'li va tog' olib hududlarda, qadimgi choychilar madaniyatining aniq vaqti, hududi va madaniy xususiyatlarining hamma tarixiy yozma manbalardagi yozmalar bilan o'xshash, qadimgi yozmalar qoldirgan arxeologik madaniy merosi bo'lishi kerak.